

Anniki Leppik

Teie 03.12.2025

Meie .05.2026 nr 1-6/26-74/3

**Vastus kollektiivsele pöördumisele
„Käibemaksuvabastus annetajate toel
soetatud ravimitele“ kohta**

Austatud kollektiivse pöördumise algataja

Täna Teid kollektiivse pöördumise „Käibemaksuvabastus annetajate toel soetatud ravimitele“ eest. Riigikogu juhatus võttis pöördumise menetlusse 2025. aasta 16. detsembril ja suunas selle menetlemiseks sotsiaalkomisjonile. Pöördumises tehakse ettepanek vabastada heategevusfondide poolt annetajate toel soetatud ravimid käibemaksust, et suurendada annetuste mõju ja parandada ravimite kättesaadavust.

Sotsiaalkomisjon arutas Teie pöördumist käesoleva aasta 16. märtsi ja 24. märtsi ning 4. mai ja 11. mai istungitel. Aruteludes tõid algatajat esindanud sihtasutuste Tartu Ülikooli Kliinikumi Lastefond ja Hille Tänavsuu Vähiravifond Kingitud Elu esindajad esile, et käibemaks vähendab otseselt ravi rahastamiseks kasutatavat ressursi ning riivab annetajate ootust, et nende panus jõuaks abivajajani täies ulatuses. Samal ajal selgitasid Rahandusministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi esindajad, et käibemaks on üldine tarbimismaks ning maksuerandeid ei saa siduda ostja isiku ega rahastamisallikaga, kuna see tooks kaasa ebavõrdse kohtlemise ja maksusüsteemi põhjendamatult keerukuse. Samuti leiti, et maksuerand ei ole ravimite kättesaadavuse parandamiseks kõige tõhusam meede.

Sotsiaalkomisjon tõdes, et olukorras, kus annetuste abil püütakse tagada eluliselt vajalik ravi, on mõisteta, et selliste vahendite maksustamine võib riivata inimeste õiglustunnet. Komisjon pidas vajalikuks küsida täiendavat arvamust rahanduskomisjonilt.

Rahanduskomisjon leidis oma seisukohas, et Nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ (käibemaksudirektiiv) kohaselt ei ole võimalik kehtestada maksuerandit, mis sõltuks ostja isikust või rahastamisallikast. Käibemaksu erisusi saab kehtestada kauba või teenuse liigi alusel ning need peavad olema kohaldatavad võrdselt kõigile samas olukorras olevatele isikutele. Käibemaksudirektiiv annab küll õiguse kehtestada teatud kaupadele või teenustele vähendatud maksumäär või maksuvabastus, kuid sellise erisuse kehtestamisel peab olema tagatud võrdne kohtlemine. Võrdse kohtlemise ja fiskalse neutraalsuse põhimõttest tulenevalt ei saa sarnaseid kaupu ja teenuseid maksustada erinevalt. Algataja ettepaneku kohaselt oleks heategevusfondi poolt haigele ostetud ravim maksustatud 0% käibemaksumääraga ja kui haige ise ostaks sama ravimi endale, siis oleks see ravim maksustatud 9% käibemaksumääraga. Samal kaubal oleks kaks erinevat maksumäära. Olenevalt ostja isikust rakenduks kas 0% või 9%, mis viib ebavõrdse kohtlemiseni.

Samuti rõhutas rahanduskomisjon, et maksuerandid ei ole kõige täpsem ega kulutõhusam vahend ravimipoliitika kujundamisel ning eesmärgi saavutamiseks tuleks kaaluda sihitud toetusi, kompensatsioonimehhanisme või muid lahendusi väljaspool maksusüsteemi.

Sotsiaalkomisjon tunnustab kollektiivse pöördumise algataja ja heategevusfondide tegevust ning mõistab tõstatatud probleemi olulisust. Arutelude käigus selgus, et kehtiv õigus ei võimalda kehtestada käibemaksuerandit, mis sõltuks ravimi soetajast või rahastamisallikast. Seetõttu puudub komisjonil kehtiva õigusraamistiku alusel võimalus toetada ettepanekut vabastada annetajate toel soetatud ravimid käibemaksust. Käibemaksuerandid ja -määrad saavad tuleneda kauba või teenuse liigist ning peavad olema kohaldatavad võrdselt kõigile samas olukorras olevatele isikutele. Pöördumises pakutud lahenduse korral maksustatakse sama ravimit erinevalt sõltuvalt sellest, kes ravimi soetab, mistõttu tekiks ebavõrdne kohtlemine ning see ei oleks kooskõlas käibemaksudirektiivist tulenevate nõuetega.

Tuginedes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 152¹³ punktile 3 edastab sotsiaalkomisjon kollektiivses pöördumises tõstatatud küsimuse Sotsiaalministeeriumile ja Rahandusministeeriumile seisukoha võtmiseks ja edasiseks lahendamiseks. Sotsiaalkomisjon palub ministeeriumitel analüüsida võimalusi, kuidas kompenseerida või leevendada heategevusfondide kaudu soetatud ravimite käibemaksukoormust, kaaluda sihitud toetusmehhanisme, hüvitisi või muid lahendusi, mis oleksid kooskõlas maksusüsteemi üldpõhimõtetega ning hinnata võimalike lahenduste rakendatavust piiratud ja selgelt määratletud juhtudel (nt ravimid, mida Tervisekassa ei rahasta). Sotsiaalkomisjon palub informeerida komisjoni analüüsi tulemustest ja edasistest võimalikest sammudest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Signe Riisalo
esimees

Teadmiseks: Rahvaalgatus.ee